

primavera 2026

Editorial

La primavera arriba associada, sovint, a la renovació, al moviment i a l'obertura de noves mirades. També en el món de la traducció, és un temps que convida a visitar grans llegats literaris, a descobrir noves veus i a reflexionar sobre les transformacions que redefeixen constantment l'ofici. El nou número de *Visat* vol situar-se precisament en aquest espai de trobada entre tradició i contemporaneïtat, entre memòria cultural i nous horitzons per a la traducció literària.

El número s'obre amb una atenció especial al XI Premi Montserrat Franquesa de Traducció, lliurat durant la nova gala literària impulsada per Òmnium Cultural i Institut d'Estudis Catalans, celebrada el mes de març a la Sala Oval del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Concebuda com una gran festa de les lletres prèvia a Sant Jordi, la gala va néixer amb la voluntat de reivindicar la vitalitat de la literatura catalana i el paper fonamental de les lectores i els lectors.

Carles Dach's, Ramon Montón, Xavier Pàmies i Pau Vidal van ser els traductors finalistes d'aquesta edició. El jurat, presidit per Dolors Udina i amb Joana Castells com a secretària, va concedir el premi a la traducció del primer volum de *Josep i els seus germans* de Thomas Mann, obra del torsimany Ramon Montón, per una versió que exemplifica el rigor, la precisió i la sensibilitat que exigeix un ofici tan essencial com sovint invisible.

En aquest número publiquem també les intervencions que els finalistes van presentar durant l'acte de defensa de les seves traduccions, celebrat al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. El conjunt ofereix una mostra rica i diversa de llengües, registres i maneres d'entendre la pràctica traductora, i posa de manifest la vitalitat de la traducció literària contemporània.

La commemoració dels cent anys de la publicació de *Mrs Dalloway* de Virginia Woolf ens brinda igualment l'oportunitat de tornar a una de

les obres cabdals de la modernitat literària. Victòria Alsina explora els reptes que ha plantejat —i continua plantejant— la traducció d'una autora que va transformar profundament la narrativa contemporània amb una prosa d'una sensibilitat i una musicalitat excepcionals. Traduir Woolf és endinsar-se en els ritmes de la consciència, en els silencis i les fractures del pensament, però també en una llengua que continua fascinant i desafiant traductors i lectors un segle després.

Aquest recorregut per la història de la traducció ens porta també a commemorar el centenari del naixement de Ramon Folch i Camarasa, figura fonamental de les lletres catalanes, tot recuperant l'article que Montserrat Bacardí va publicar a la revista l'abril del 2011. Traductor prolífic i mediador cultural imprescindible, Folch i Camarasa va contribuir decisivament a eixamplar l'horitzó literari català acostant-hi alguns dels grans noms de la literatura universal. Revisitar la seva trajectòria és també reivindicar la traducció com una forma de transmissió cultural i de construcció col·lectiva del patrimoni literari.

La mirada històrica del número es completa amb un article de Martí Duran i Gemma Pellissa dedicat a *Les Transformacions*, la primera traducció completa al català de *Les Metamorfosis* d'Ovidi, realitzada a finals del segle XV per l'escriptor barceloní Francesc Alegre. L'estudi ens recorda fins a quin punt la tradició traductora catalana té arrels antigues i sofisticades, i com la traducció ja era, en època medieval i renaixentista, una eina decisiva de transmissió, reinterpretació i renovació cultural.

Finalment, el número aborda una de les qüestions més determinants del present i del futur immediat: l'impacte de la intel·ligència artificial en el món de l'edició i la traducció. Entre les expectatives tecnològiques i les inquietuds professionals, la irrupció de les eines generatives obliga a replantejar conceptes com autoria, creativitat, qualitat lingüística o drets culturals. Miquel Cabal planteja un debat crític i plural sobre una transformació que ja està modificant profundament les pràctiques editorials i traductores.

Amb aquest número de primavera, *Visat* reafirma la voluntat de continuar sent un espai de reflexió, memòria i debat entorn de la traducció literària. Perquè traduir continua essent, avui com ahir, una manera d'obrir fronteres, d'eixamplar imaginaris i de construir ponts

entre llengües, temps i cultures.